

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND
REPUBLIKA SRBIJA
AIDE MÉMOIRE¹

Beograd, 9. februar 2012.

Slabljenje globalnog rasta i aktuelne turbulencije na finansijskim tržištima predstavljaju izazov za Srbiju. Nakon kratkog perioda oporavka, rast je usporio i nezaposlenost je dostigla veoma visoke nivoe. Reakcija ekonomske politike je bila generalno primerena tokom 2011. godine. Posebno treba reći da je fiskalnim automatskim stabilizatorima bilo omogućeno da deluju da bi dali svoj doprinos podršci ekonomskoj aktivnosti, a monetarna politika je ublažena u kontekstu smanjenih inflatornih pritisaka. Međutim, budžet za 2012. podrazumeva značajno viši dug nego što je fiskalno odgovorno, čime se potkopava glavni stub reformskog programa podržanog Stand-By aranžmanom (SBA). Kao rezultat toga, odložen je završetak prve revizije SBA. Nastavak revizija SBA će zahtevati postizanje dogovora o zakonodavnim merama koje će eliminisati dodatnu potrošnju i povećanje duga. Mada je verovatno da će se to dogoditi tek nakon izbora, vlada je izrazila spremnost na održavanje deficita i povećavanje duga u skladu sa ciljevima SBA tokom preostalog dela svog mandata, u nameri da se doprinese očuvanju poverenja u održivost fiskalne politike. Preliminarno je dogovoreno da se misija MMF-a vrati u Beograd sredinom 2012. godine nakon izbora da bi razgovarala sa novom vladom o koracima koji su potrebni da bi se nastavile revizije programa.

I. OSNOVNE INFORMACIJE

- 1. Nakon kratkog perioda oporavka, rast je zastao u uslovima slabljenja ekonomske aktivnosti u evrozoni.** Podstaknuta uglavnom izvozom u EU, ekonomija Srbije je počela da se oporavlja u 2010. godini nakon pada u 2009. godini. Međutim, suočen sa negativnim efektima usporavanja rasta u svetu i u evrozoni, ekonomski oporavak u Srbiji je zastao od sredine 2011. godine. Stopa nezaposlenosti je porasla na preko 24 procenta i predstavlja jedan od ključnih razloga za zabrinutost u narednom periodu. Poverenje investitora u Srbiju se uglavnom održalo uprkos pogoršanju globalnog ekonomskog i finansijskog okruženja.
- 2. Reakcija ekonomske politike na usporavanje rasta i pad inflacije je bila generalno adekvatna tokom 2011. godine.** Posebno treba reći da je fiskalnim automatskim stabilizatorima bilo omogućeno da deluju; rebalans budžeta za 2011. usvojen u oktobru zadržao je nepromenjene ciljeve u pogledu potrošnje uprkos nižim prihodima koji su prouzrokovani sporijim rastom, što je dovelo do višeg deficita nego što je bilo predviđeno prvobitnim budžetom. Monetarna politika je takođe ublažena u kontekstu nižih inflatorih

¹ Ovaj aide mémoire predstavlja preporuke misije MMF-a koja je posetila Beograd u periodu od 2. do 9. februara.

pritisaka; NBS je snizila repo stopu za ukupno 300 baznih poena od aprila, čime je praktično poništeno prethodno pooštvaranje politike. Nakon što je početkom 2011. godine dostigla najviši nivo od skoro 15 procenata, očekuje se da će se inflacija približiti ciljanoj stopi Narodne banke Srbije (NBS) uz dozvoljeno odstupanje u početkom 2012. godine.

3. **Završetak prve revizije Stand-By aranžmana (SBA) odložen je zato što budžet za 2012. godinu nije u skladu sa dogovorenim fiskalnim programom.** Fiskalni program za 2012. oko koga je postignut dogovor između misije MMF-a i vlasti u novembru 2011. predvideo je kao cilj fiskalni deficit od $4\frac{1}{4}$ procenta BDP-a i izdavanje domaćih državnih garancija ograničeno na oko 1 procenat BDP-a. Međutim, usvojeni budžet za 2012. uključuje i dodatno emitovanje javnog duga (uključujući državne garancije) i projekte finansirane iz domaćih izvora, u iznosu od skoro 2 procenta BDP-a.

4. **Izvršenje u odnosu na ciljeve za kraj 2011. godine generalno je u skladu sa SBA, iako jedan kriterijum izvršenja i jedan strukturalni reper nisu realizovani** (tabele 1-2). Kriterijum izvršenja za kraj 2011. godine koji se tiče fiskalnog deficita premašen je za 5 milijardi RSD, pošto je ograničenje potrošnje samo delimično nadoknadilo manjak prihoda. Većina strukturalnih repera za kraj 2011. godine takođe je realizovana, iako mera sveobuhvatnog praćenja državnih docnji tek treba da se operativno sprovede.

5. **U narednom periodu očekuje se da će rast značajno usporiti tokom 2012. godine i dominiraju rizici nepovoljnijeg razvoja situacije.** S obzirom na to da se očekuje da će se evrozona opet naći u recesiji, očekuje se da će BDP Srbije zabeležiti rast od samo $\frac{1}{2}$ procenta tokom ove godine (tabela 3). Ova projekcija se poklapa sa prognozom NBS. Rizici po ovu prognozu se odnose na nepovoljniji razvoj situacije. Posrtanje rasta trgovinskih partnera Srbije, kao i smanjenje pozajmljenih izvora banaka zbog pritisaka na banke iz evrozone da povećaju propisani kapital, predstavljaće značajan negativni faktor po ekonomsku aktivnost u Srbiji. Pored toga, ekonomska aktivnost je i dalje ugrožena zbog velikih ukupnih potreba u pogledu finansiranja platnog bilansa i finansiranja javnog sektora. Mada su devizne rezerve i državni depoziti Srbije značajni, pokrivanje potreba za finansiranjem u slučaju ozbiljnog poremećaja na tržištu predstavljalo bi izazov.

II. PITANJA VEZANA ZA EKONOMSKU POLITIKU

6. **Srbija se suočava sa značajnim fiskalnim izazovima u narednom kratkoročnom periodu naspram dugotrajnih prepreka rastu.** Održavanje racionalnih ekonomskih politika predstavlja najbolju opciju za svođenje negativnih efekata krize na najmanju moguću meru i ubrzanje strukturalnih reformi koje pomažu da se oslobodi potencijal za rast od ključne su važnosti za stvaranje uslova za održivi ekonomski rast.

A. Fiskalna politika

7. **Projektovani fiskalni deficit za 2012. u uslovima nepromenjenih politika je za najmanje 1 procenat BDP-a viši nego što to predviđa fiskalni program dogovoren u**

novembru. Deo ovog jaza koji iznosi $\frac{1}{2}$ procenta BDP-a posledica je nižeg rasta BDP-a, $\frac{1}{4}$ procenta BDP-a potiče od niže osnove prihoda u 2011. godini, a ostatak od više potrošnje. Opšte uzev, na osnovu rezultata iz 2011. i novog makroekonomskog okvira za 2012. godinu, očekuje se da će fiskalni deficit dostići najmanje $5\frac{1}{4}$ procenta BDP-a, u poređenju sa $4\frac{1}{4}$ procenta predviđena fiskalnim programom dogovorenim u novembru 2011. godine, uz dodatni rizik da deficit bude veći zbog izvršenja lokalnih samouprava i JP Puteva Srbije, nediskrecione potrošnje i neporeskih prihoda (tabele 4a-b).

8. Utvrđivanje odgovarajućeg fiskalnog stava za 2012. zahteva pronalaženje ravnoteže između potrebe za kontracikličnim fiskalnim politikama i rizika koji proističu iz višeg javnog duga i potreba za finansiranjem budžeta. Pravilo o deficitu bi zahtevalo fiskalne stabilizatore kao odgovor na niži rast, da je javni dug ostao na niskom nivou. Međutim, očekuje se da će javni dug na kraju 2012. godine premašiti gornju granicu duga propisanu zakonom Srbije, kao i nivo koji se smatra odgovarajućim za tržišne ekonomije u razvoju (tabela 3). Pored toga, s obzirom na to da su potrebe za refinansiranjem već visoke, finansiranje viših deficita predstavlja problem. Stoga postoji potreba za kredibilnim srednjoročnim programom fiskalnog prilagođavanja da bi se povratila održivost duga kao ključni preduslov pre razmatranja višeg fiskalnog deficita u 2012. godini.

9. U ovim uslovima, fiskalni ciljevi dogovoreni tokom razgovora o prvoj reviziji u novembru u ovom trenutku ostaju nepromenjeni. U cilju održavanja poverenja tržišta u opredeljenje vlasti za fiskalnu disciplinu i posledičnog smanjenja rizika fiskalnog finansiranja, misija preporučuje da vlasti: (i) poštuju ciljeve u pogledu nominalnog fiskalnog deficita za kraj marta i kraj juna koji su dogovoreni tokom posete misije u novembru 2011. godine, što zahteva smanjenje tekuće diskrecione potrošnje republičke vlade u skladu sa nižim prihodima s obzirom na slabiji rast (tabela 1) i (ii) ne izdaju domaće garancije preko ciljeva definisanih u programu.

10. Odmah posle izbora treba usvojiti srednjoročni fiskalni program koji ima za cilj dovođenje duga na održiv nivo. Očekuje se da će javni dug ostati iznad zakonom propisane gornje granice od 2012. godine pa nadalje čak i ukoliko se fiskalna politika bude rukovodila pravilom o fiskalnom deficitu. Misija se stoga zalaže za politiku kojom će se dug spustiti na nivo ispod zakonom propisane granice od 45 procenata, kao što je predviđeno okvirom o fiskalnoj odgovornosti. Takođe će biti važno da se stvori fiskalni prostor za dodatnu investicionu potrošnju, koja je u baznom scenariju i dalje na relativno niskom nivou uprkos neodložnim potrebama u oblasti infrastrukture. Koraci u pravcu realizacije ovih ciljeva obuhvataju: (i) smanjenje subvencija i transfera; (ii) smanjenje mase zarada povrh onoga što podrazumevaju aktuelna pravila o indeksaciji; (iii) proširenje osnovice poreza na dobit preduzeća, dohodak građana i poreza na imovinu i (iv) povećanje stope PDV-a (koja je i dalje jedna od najnižih u regionu). Pored toga, trajna fiskalna konsolidacija bi trebalo da se pozabavi pitanjima kao što su reforma zaposlenosti u javnom sektoru (uključujući i zdravstvo i obrazovanje), racionalizacija državnih i društvenih preduzeća i penziona reforma (videti u daljem tekstu).

11. **Kada srednjoročni program fiskalnog prilagođavanja bude usvojen, možda će biti prostora za kontracikličnu fiskalnu politiku.** Zavisno od prirode ekonomskog usporavanja, kao i intenziteta i strukture srednjoročnog prilagođavanja koje vlada bude spremna da sprovede, što će povećati poverenje u opredeljenje vlasti za fiskalnu odgovornost, automatskim fiskalnim stabilizatorima bi moglo da bude dozvoljeno da delimično deluju tokom 2012. godine. U slučaju predizbornih fiskalnih popuštanja, potrebno fiskalno prilagođavanje tokom preostalog dela 2012. godine bi bilo veće.

12. **Sledeća vlada bi trebalo da razmotri sveobuhvatnu poresku reformu koja obuhvata smanjenja direktnih poreza.** Kao što je već pominjano tokom razgovora u okviru ranijih SBA, vlasti bi trebalo da razmotre sveobuhvatnu poresku reformu koja obuhvata smanjenja socijalnih doprinosa i povećanje indirektnih poreza i poreza na imovinu. Glavni ciljevi takve reforme bi bili da se pomogne u smanjenju fiskalnog deficita, podstakne konkurentnost sektora razmenljivih dobara, stimuliše otvaranje novih radnih mesta u formalnom sektoru i da se suzbije poslovanje u neformalnom sektoru. Takva reforma bi morala da bude pažljivo osmišljena u cilju izbegavanja regresivnog oporezivanja i posvećivanja posebne pažnje poreskoj upravi.

13. **Reforme će biti potrebne da bi se dobio efikasniji, pravedan i fiskalno održiv javni penzioni sistem.** S obzirom na to da su stope doprinosa za penziono osiguranje i transferi iz budžeta prema penzionom sistemu već na veoma visokom nivou i s obzirom na nepovoljna demografska kretanja u Srbiji, pred Srbijom se nalaze dve široke opcije u srednjoročnom periodu: drastično smanjenje stope zamene ili podizanje efektivne starosne granice za penzionisanje i unapređenje podsticaja na tržištu rada sa ciljem da se poveća broj obveznika po jednom penzioneru. U skladu sa reformskim naporima u drugim evropskim zemljama, druga opcija se smatra poželjnijom, pošto bi prva opcija možda podrazumevala smanjenje penzija na socijalno neprihvatljive nivoe. Naredna vlada i skupština će morati da, kao prioritet, preduzmu korake koji podižu efektivnu starosnu granicu za penzionisanje takođe zbog činjenice da podizanje starosne granice za penzionisanje i promene pravila o prevremenom penzionisanju treba uvoditi postepeno tokom više godina.

B. Monetarna politika i politika deviznog kursa

14. **Mada postoji prostor za dalju relaksaciju monetarne politike, neizvesno globalno okruženje i predstojeći izbori razlog su za oprez.** Od sredine 2011. godine, NBS je adekvatno snižavala referentnu stopu zbog pada inflacije u kontekstu umerenijeg inflatornog okruženja. Slaba perspektiva u pogledu rasta, pad inflatornih očekivanja i još uvek restriktivan stav politike (referentna stopa u Srbiji je još uvek najviša u regionu) ukazuju na to da postoji prostor za dalju relaksaciju. Međutim, znatni rizici iz evrozona i neizvesnost oko fiskalne politike razlog su za oprez pri daljem snižavanju kamatne stope.

C. Politike finansijskog sektora

15. **Program usvojen u decembru 2011. sa ciljem pružanja finansijske podrške bankama treba da se ojača.** Prema planu, banke mogu dobrovoljno da se prijave da prodaju svoje problematične kredite (NPL) Agenciji za osiguranje depozita ili da traže injekciju kapitala od države. Na osnovu nalaza stručnjaka za tehničku pomoć, misija preporučuje sledeće izmene programa: (i) uvođenje jedinstvenih standarda revizije koja treba da se sprovede pre prijavljivanja za program; (ii) ograničenje dokapitalizacije samo za održive banke; (iii) zahtev da privatni akcionari učestvuju u dokapitalizaciji privatnih banaka kao uslov za pomoć države; (iv) eksplicitno preciziranje da se problematični krediti kupuju po neto (a ne bruto) knjigovodstvenoj vrednosti koju su potvrdili revizori; (v) predviđanje većinskog državnog vlasništva nad akcijama ili zlatne akcije nakon dokapitalizacije ili kupovine problematičnih kredita i (vi) skraćenje progama na 6 meseci da bi se smanjile mogućnosti za zloupotrebu od strane banaka.

16. **Potrebno je hitno rešavati pitanje sve većih problematičnih kredita u bankarskom sektoru.** Srbija ima jedan od najviših nivoa problematičnih kredita u regionu. Visok nivo problematičnih kredita u knjigama banaka blokira resurse koji bi mogli da se upotrebe za kreditiranje. Potrebno je preduzeti određene radnje da bi se bankama pomoglo da očiste svoje bilanse, uključujući usvajanje zakona o faktoringu da bi se omogućilo nekreditnim institucijama da preuzmu naplatu problematičnih sredstava i ubrzanje sudskih stečajnih postupaka. Nedavne izmene i dopune zakona o porezu na dobit preduzeća mogle bi da olakšaju finansijsko opterećenje po banke pri otpisu problematičnih kredita.

D. Investiciona klima

17. **Nakon izbora, vlasti treba da bez odlaganja pokrenu strukturalne reforme da bi se rešilo pitanje ključnih uskih grla kod rasta.** Prelazak Srbije na efikasniju ekonomiju kojom dominira privatni sektor znatno kasni za najuspešnijim uporedivim zemljama u regionu. Da bi se uspešno približile nivoima dohotka iz EU, vlasti moraju da unaprede poslovnu klimu da bi se eliminisale distorzije i poboljšala fleksibilnost ekonomije, s posebnim akcentom na sledeće:

Deregulacija

18. **Regulatorno opterećenje predstavlja veliku prepreku za brži razvoj privatnog sektora u Srbiji.** Da bi rešila ovaj problem, vlada bi trebalo da: (i) završi realizaciju projekta "regulatorne giljotine"; (ii) unapredi analizu regulatornog uticaja novih predloga zakonskih propisa koji imaju uticaj na poslovno okruženje za privatni sektor; (iii) smanji i racionalizuje naknade i takse centralne i lokalne uprave, takođe u kontekstu racionalizacije računa sopstvenih prihoda i (iv) modernizuje poresku upravu i upravu carina radi maksimalnog dobrovoljnog poštovanja propisa na način koji pogoduje poslovnoj zajednici.

Reforma javnih preduzeća

19. **Fiskalne i kvazifiskalne operacije sektora javnih preduzeća postaju sve veće opterećenje po budžet.** Da bi smanjila fiskalne rizike povezane sa javnim preduzećima i oslobodila njihova produktivna sredstva za privatni sektor, vlada bi trebalo da: (i) ubrza program privatizacije društvenih preduzeća koja se trenutno nalaze u portfoliju Agencije za privatizaciju i (ii) unapredi upravljanje i efikasnost velikih državnih preduzeća i na kraju privatizuje većinu njih putem privlačenja strateških investitora. Dodatni koraci koji treba da se preduzmu uključuju izvajanje i privatizaciju, kad god je to moguće, sporednih delatnosti najvećih državnih preduzeća; završetak korporatizacije najvećih državnih preduzeća; poboljšanje transparentnosti poslovanja državnih preduzeća putem redovnog objavljivanja njihovih finansijskih rezultata i jačanje profesionalizma rukovodstva i operativne nezavisnosti državnih preduzeća putem, pored ostalog, izbora rukovodioca isključivo na osnovu profesionalnih kriterijuma.

Tržište rada

20. **Reforma zakonskog okvira tržišta rada je od ključne važnosti za podsticanje otvaranja kritično potrebnih novih radnih mesta u privatnom sektoru.** Aktuelni propisi koji se odnose na tržište rada dovode do niske produktivnosti tako što štite radna mesta starijih radnika u delatnostima koje beleže pad aktivnosti, dok su mladi radnici zarobljeni na radnim mestima na određeno vreme. Prvi korak nove vlade u ovoj oblasti treba da bude implementacija dogovorenih izmena zakona o radu tako da: (i) obračun otpremnina bude zasnovan samo na stažu kod poslednjeg poslodavca i (ii) trajanje ugovora o radu na određeno vreme bude produženo sa jedne na tri godine. Kao što je navedeno u jednom od strukturalnih repera koji su uslov za odobrenje najnovijeg SBA, Ministarstvo rada je dostavilo ove izmene i dopune Socioekonomskom savetu. Ove reforme treba da pređu u narednu fazu tako što će se proslediti skupštini nakon izbora. Pored toga, treba preduzeti sveobuhvatnu reviziju drugih rigidnosti tržišta rada, aktivnih politika tržišta rada i kolektivnog pregovaranja, sa dodatnim reformama koje bi podržali strukturalni reperi u budućim revizijama programa.

III. PITANJA U VEZI SA PROGRAMOM

21. **Nastavak revizija programa će zahtevati dogovor u više oblasti.** Preliminarno je dogovoreno da će se misija MMF-a vratiti u Beograd sredinom 2012. godine da bi razgovarala sa novom vladom o koracima potrebnim da se nastave revizije programa. To će zahtevati postizanje sporazuma o: (i) rebalansu budžeta za 2012. godinu kojim će se eliminisati dodatna potrošnja i emitovanje duga i, po potrebi, kretanje rashoda prilagoditi nižim prihodima; (ii) usvajanju srednjoročnog fiskalnog programa (u skladu sa odeljkom 10) i (iii) ubrzanju strukturalnih reformi (u skladu sa odeljcima 12-15 i 17-20).

Tabela 1. Srbija: Kvantitativna uslovljenost po osnovu SBA, 2011-12. 1/

	2011				2012			
	Sept.		Dec.		Mart	Jun	Sept.	Dec.
	Prog.	Izvr.	Prog.	Izvr.				
Kvantitativni kriterijumi izvršenja								
Minimalni iznos neto deviznih rezervi NBS (u milijardama EUR) 2/	4.7	6.4	4.5	6.5	4.3	4.1	4.0	3.9
Maksimalni iznos deficita konsolidovanog opšteg sektora države (u milij. RSD) 3/	110	108.9	153	158.3	26	61	98	152
Maksimalni iznos zaključenog ili garantovanog novog kratkoročnog zaduženja javnog sektora u inostranstvu (do 1 godine, ukl. 1 godinu, u milionima EUR) 3/	0	0	0	0	0	0	0	0
Maksimalni iznos zaključenog ili garantovanog novog nekoncesionalnog zaduženja javnog sektora u inostranstvu (preko 1 godine, u milionima EUR) 3/ 4/ 5/	993	1983	2106	1976	400	550	700	900
Maksimalni iznos akumuliranih docnji jav.sektora prema inostranstvu (u kontinuitetu, u milionima EUR)	0	0	0	0	0	0	0	0
Inflatorni koridor (u procentima)								
<i>Centralna projekcija</i>	9.5	9.3	7.9	7.0	3.8	4.2	4.1	3.7
Gornja granica koridora	11.5	...	9.9	...	5.8	6.2	6.1	5.7
Donja granica koridora	7.5	...	5.9	...	1.8	2.2	2.1	1.7
Indikativni ciljevi								
Maksimalan iznos tekućih rashoda u republičkom budžetu (u milijardama RSD) 3/	614	599	827	810	192	395	603	823
Maksimalni iznos bruto akumuliranih docnji u republičkom budžetu (u milijardama RSD)	0	1.0	0	1.1	0	0	0	0
Maksimalan iznos bruto akumuliranih domaćih garancija republičkog budžeta i Fonda za razvoj i domaćeg zaduživanja Fonda za razvoj (u milijardama RSD) 3/	30	22	30	23.5	23	25	27	30

1/ Kao što je definisano u Pismu u namerama, Memorandumu o ekonomskoj i finansijskoj politici i Tehničkom memorandumu o razumevanju.

2/ U 2012. predlaže se da se ovaj kriterijum izvršenja koriguje naviše da bi se uključili prihodi od emisije euroobveznica.

3/ Kumulativno od 1. januara.

4/ Isključujući zajmove koje su odobrili MMF, EBRD, EIB, EU, IBRD, KfW, Eurofima, CEB, IFC, i bilateralni državni kreditori, kao i dug ugovoren u kontekstu sporazuma o restrukturiranju.

5/ U 2012. predlaže se da se ovaj kriterijum izvršenja koriguje naviše da bi se uključila emisija euroobveznica do 1 milijarde EUR.

Tabela 2. Srbija: Strukturalna uslovljenost po osnovu SBA, 2011–2012.²

Mera	Ciljani datum	Status
Prethodne radnje		
1. Podnošenje Skupštini budžeta za 2012. i pratećih propisa i usvajanje pratećih mera u skladu sa programom.	16. decembar 2011.	Nije ispunjeno
2. Donošenje odluke Vlade koja obuhvata formulaciju kojom se kaže da nijedan projekat javnog i privatnog partnerstva neće biti realizovan bez pozitivnog mišljenja Komisije za javno-privatno partnerstvo, a Komisija za javno-privatno partnerstvo ne daje pozitivno mišljenje o projektu javnog i privatnog partnerstva bez pozitivnog mišljenja Ministarstva Finansija.	16. decembar 2011.	Ispunjeno
Strukturalni reper		
1. Usvajanje plana upravljanja rizikom za 2012. koji je usmeren na segmente poreskih obveznika (EBS/11/141, MEFP ¶19).	Kraj decembra 2011.	Ispunjeno
2. Pooštavanje pravila uparivanja promena u rashodima i приходima u Zakonu o budžetskom sistemu (EBS/11/141, MEFP ¶16).	Kraj decembra 2011.	Ispunjeno
3. Jačanje okvira kapitalnog budžetiranja (EBS/11/141, MEFP ¶17)).	Kraj decembra 2011.	Ispunjeno
4. Uvođenje strože finansijske kontrole najvećih državnih preduzeća, uključujući ciljeve u pogledu mase zarada (EBS/11/141, MEFP ¶25).	Kraj decembra 2011.	Ispunjeno
5. Početak izveštavanja o mesečnim docnjama u plaćanju za sve subjekte konsolidovanog opšteg sektora države (EBS/11/141, MEFP ¶12).	Kraj decembra 2011.	[Nije ispunjeno]
6. Završena korporatizacija svih velikih državnih preduzeća (EBS/11/141, MEFP ¶25).	Kraj decembra 2012.	...
Novi strukturalni reperi		
1. Uvođenje zaštitnih mera radi ograničenja fiskalnih rizika u zakonu o osnivanju razvojne banke koji je dostavljen Skupštini.	Kraj decembra 2011.	Ispunjeno
2. Dostavljanje Skupštini paketa poreskih promena usmerenih ka olakšanju restrukturiranja dugova privrede.	Kraj januara 2012.	Ispunjeno
3. Dostavljanje Skupštini nacrtu Zakona o faktoringu.	Kraj marta 2012.	...
4. Završetak preispitivanja sopstvenih prihoda na nivou republičkog budžeta.	Kraj marta 2012.	...

² Dodatni strukturalni benčmarkovi mogu da budu dogovoreni u kontekstu budućih revizija.

Tabela 3. Srbija: Odabrani ekonomski i socijalni indikatori, 2006–12.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
							Prel.	SBA Zahtev	1. PoN
	(% promena, izuzev ukoliko je drugačije navedeno)								
Realni BDP	3.6	5.4	3.8	-3.5	1.0	1.8	3.0	1.5	0.5
Realna domaća potražnja (apsorpcija)	4.8	10.2	4.8	-8.9	-2.0	1.5	1.4	0.1	-1.4
Potrošačke cene (prosek)	10.7	6.9	12.4	8.1	6.2	11.2	4.3	4.1	4.1
Potrošačke cene (kraj perioda)	5.7	11.0	8.6	6.6	10.3	7.0	3.5	3.5	4.5
U(RSD, prosek)	0.6	0.9	1.3	1.4	1.5	1.8	7.1	9.0	2.1
Stopa nezaposlenosti (u %)	21.6	18.8	14.7	17.4	20.1	23.7	22.4	23.0	24.2
Nominalni BDP (u milijardama RSD)	1,962	2,277	2,661	2,713	2,988	3,303	3,615	3,551	3,476
	(% BDP)								
Finansije opšteg sektora države									
Prihodi	44.2	44.0	42.8	42.3	41.0	39.4	39.3	39.8	40.0
Rashodi	45.8	45.9	45.5	46.7	45.6	44.2	43.1	44.0	45.3
Tekući	41.1	40.5	40.9	42.5	41.0	40.0	39.2	39.8	41.0
Kapitalni i neto krediti i pozajmice	4.6	5.4	4.6	4.2	4.5	4.2	4.0	4.3	4.3
Neidentifikovane fiskalne mere 1/	1.0
Fiskalni saldo (na gotovinskoj osnovi)	-1.6	-1.9	-2.7	-4.5	-4.6	-4.8	-3.9	-4.3	-4.4
Strukturalni fiskalni saldo 2/	-1.9	-2.4	-3.6	-3.5	-3.5	-3.8	-2.3	-2.6	-2.8
Bruto dug	43.0	35.6	34.2	38.2	44.8	47.9	44.5	50.2	53.7
	(Kraj perioda 12-mesečna promena, %)								
Monetarni sektor									
Novčana masa (M1)	37.1	25.3	-3.8	8.7	-2.2	16.7	13.6	9.1	8.6
Šira novčana masa (M2)	38.4	25.3	9.6	21.8	13.9	10.1	11.1	12.1	9.9
Domaći krediti nedržavnom sektoru	17.1	36.9	48.7	15.9	29.0	8.0	14.3	10.9	10.0
	(Kraj perioda, %)								
Kamatne stope (RSD)									
Repo stopa NBS	14.0	10.0	17.8	9.5	11.5	9.8
Stopa na depozite	5.1	4.1	6.4	5.1	5.6	4.2
	(% BDP, izuzev ukoliko je drugačije navedeno)								
Platni bilans									
Saldo bilansa tekućih transakcija	-10.2	-16.1	-21.5	-7.1	-7.2	-9.1	-8.8	-8.4	-8.6
Izvoz robe	22.0	22.3	22.8	20.7	25.6	26.1	28.5	27.8	27.2
Uvoz robe	43.3	45.5	49.0	38.5	42.2	43.1	43.2	42.3	42.3
Robnotrgovinski saldo	-21.4	-23.3	-26.2	-17.7	-16.5	-17.0	-14.7	-14.6	-15.2
Saldo bilansa kapitalnih i finansijskih transakcija	32.0	18.6	16.8	11.1	2.8	14.0	7.2	8.7	6.4
Spoljni dug	63.3	62.5	67.1	79.4	82.2	81.7	70.1	78.6	85.0
od čega: Privatni spoljni dug	36.0	39.5	47.4	54.0	53.3	52.8	48.0	48.5	56.8
Bruto zvanične rezerve (u milijardama EUR)	8.7	9.5	8.2	11.1	10.3	12.1	9.4	11.1	11.2
(u mesecima budućeg uvoza)	6.6	6.3	7.7	9.0	7.2	8.3	5.8	6.9	7.2
(% kratkoročnog duga)	294.5	268.4	162.3	208.7	194.2	167.8	137.1	132.6	131.8
(u % šire novčane mase, M2)	112.4	84.5	74.7	90.1	80.7	91.1	77.5	75.0	84.3
Devizni kurs (RSD/EUR, prosek za period)	84.1	80.1	81.9	94.1	103.5	102.0
Realni efektivni kurs (godišnja prosečna promena, u %; + ukazuje na apresijaciju)	8.0	9.5	6.5	-6.7	-7.9	3.2
Socijalni indikatori									
BDP po glavi stanovnika (u USD)	3,957	5,304	6,485	5,483	5,072	5,956
Broj stanovnika (u milionima)	7.4	7.4	7.4	7.3	7.5	7.6
Stopa apsolutnog siromaštva (u %)	8.8	8.3	6.1	6.9	9.2

Izvori: Vlasti RS i procene i projekcije tima MMF-a.

1/ Jaz bi mogao da se zatvori putem mera navedenih u tački 16 Aide-Memoire.

2/ Fiskalni saldo korigovan da bi se uzeli u obzir automatski efekti proizvodnog jaza na prihode i potrošnju.

Tabela 4a. Srbija: Fiskalne operacije opšteg sektora države, 2009–2012. 1/
(milijarde RSD)

	2009	2010	2011		2012	
			Prva revizija (PoN)	Izvr.	Prva revizija (PoN)	Proj.
Prihodi	1,146	1,225	1,313	1,303	1,412	1,389
Porezi	1,000	1,057	1,135	1,131	1,206	1,188
Porez na dohodak građana	133	139	151	151	160	159
Doprinosi za socijalno osiguranje	319	324	346	347	367	373
Porezi na dobit	31	33	39	38	44	42
Porezi na dodatu vrednost	297	319	340	342	363	348
Akcize	135	152	177	171	190	187
Carine	48	44	39	39	34	33
Ostali porezi	37	46	44	44	47	46
Neporeski prihodi	138	159	176	169	204	199
Kapitalni prihodi	1	1	0	0	0	0
Donacije	7	7	2	3	2	2
Rashodi	1,268	1,361	1,467	1,461	1,564	1,574
Tekući rashodi	1,154	1,226	1,324	1,322	1,412	1,426
Plate i zarade	302	310	337	342	360	367
Robe i usluge	211	227	245	245	253	254
Kamata	22	34	46	45	67	65
Subvencije	63	78	85	80	86	92
Transferi	556	577	610	609	646	648
Penzije 2/	387	394	423	423	454	481
Ostali transferi 3/	168	183	187	186	192	167
Kapitalni rashodi	93	105	116	114	138	139
Neto budžetske pozajmice	20	30	27	25	14	10
Neidentifikovane mere 4/	34
Fiskalni saldo (na gotovinskoj osnovi)	-121	-137	-153	-158	-152	-152
Finansiranje	121	137	154	158	152	152
Prihodi od privatizacije	59	7	2	3	0	0
Ulaganja u kapital	0	-1	-4	-3	0	-12
Domaći izvori	22	96	39	19	18	55
Banke	-60	81	-18	-42	56	2
Račun Trezora	-60	15	-50	-50	50	50
Poslovne banke	0	67	32	8	6	-48
HoV	109	58	100	102	0	102
Otplata	27	44	43	41	37	50
Strani izvori	40	35	117	139	134	109
Programi	42	39	10	17	23	8
Projekti	11	21	35	39	31	41
Obveznice i krediti	0	0	103	103	112	104
Otplata	13	25	32	20	32	44
Pretpostavke:						
Uvećani fiskalni saldo 5/	-143	-138	-158	-163	-152	-152
Nominalni BDP (milijarde RSD)	2,713	2,988	3,359	3,303	3,551	3,476

Izvori: Ministarstvo finansija i procene i projekcije tima MMF-a.

- 1/ Uključuje republički budžet, lokalne samouprave, fondove za socijalno osiguranje i Puteve Srbije.
- 2/ Bez isplata vojnih penzija iz republičkog budžeta.
- 3/ Bez isplata devizne štednje građanima, reklasifikovanih ispod linije.
- 4/ Ovaj jaz bi mogao da se zatvori putem mera o kojima se govori u tački 9 Aide Memoire.
- 5/ Uključena otplata dugova Puteva Srbije, kao i dugova po osnovu penzija poljoprivrednika.

Tabela 4b. Srbija: Fiskalne operacije opšteg sektora države, 2009–2012 1/
(% BDP)

	2009	2010	2011		2012	
			Prva revizija (PoN)	Izvrš.	Prva revizija (PoN)	Proj.
Prihodi	42.3	41.0	39.1	39.4	39.8	40.0
Porezi	36.9	35.4	33.8	34.2	34.0	34.2
Porez na dohodak građana	4.9	4.7	4.5	4.6	4.5	4.6
Doprinosi za socijalno osiguranje	11.7	10.8	10.3	10.5	10.3	10.7
Porezi na dobit	1.1	1.1	1.2	1.1	1.2	1.2
Porezi na dodatu vrednost	10.9	10.7	10.1	10.4	10.2	10.0
Akcize	5.0	5.1	5.3	5.2	5.3	5.4
Carine	1.8	1.5	1.2	1.2	1.0	0.9
Ostali porezi	1.4	1.5	1.3	1.3	1.3	1.3
Neporeski prihodi	5.1	5.3	5.3	5.1	5.8	5.7
Kapitalni prihodi	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Donacije	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
Rashodi	46.7	45.6	43.7	44.2	44.0	45.3
Tekući rashodi	42.5	41.0	39.4	40.0	39.8	41.0
Plate i zarade	11.1	10.4	10.0	10.4	10.2	10.6
Roba i usluge	7.8	7.6	7.3	7.4	7.1	7.3
Kamata	0.8	1.1	1.4	1.4	1.9	1.9
Subvencije	2.3	2.6	2.5	2.4	2.4	2.7
Transferi	20.5	19.3	18.2	18.4	18.2	18.6
Penzije 2/	14.3	13.2	12.6	12.8	12.8	13.8
Ostali transferi 3/	6.2	6.1	5.6	5.6	5.4	4.8
Kapitalni rashodi	3.4	3.5	3.5	3.5	3.9	4.0
Neto budžetske pozajmice	0.8	1.0	0.8	0.8	0.4	0.3
Neidentifikovane mere 4/	1.0
Fiskalni saldo (na gotovinskoj osnovi)	-4.5	-4.6	-4.6	-4.8	-4.3	-4.4
Finansiranje	4.5	4.6	4.6	4.8	4.3	4.4
Prihodi od privatizacije	2.2	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0
Ulaganja u kapital	0.0	0.0	-0.1	-0.1	0.0	-0.3
Domaći izvori	0.8	3.2	1.2	0.6	0.5	1.6
Banke	-2.2	2.7	-0.5	-1.3	1.6	0.1
Račun Trezora	-2.2	0.5	-1.5	-1.5	1.4	1.4
Poslovne banke	0.0	2.2	1.0	0.2	0.2	-1.4
HoV	4.0	2.0	3.0	3.1	0.0	2.9
Otplata	1.0	1.5	1.3	1.3	1.1	1.4
Strani izvori	1.5	1.2	3.5	4.2	3.8	3.1
Programi	1.5	1.3	0.3	0.5	0.6	0.2
Projekti	0.4	0.7	1.1	1.2	0.9	1.2
Obveznice i krediti	0.0	0.0	3.1	3.1	3.1	3.0
Otplata	0.5	0.8	0.9	0.6	0.9	1.3
Pretpostavke:						
Strukturalni fiskalni saldo 5/	-3.5	-3.5	-3.7	-3.8	-2.6	-2.8
Proizvodni jaz 6/	-2.3	-2.2	-2.1	-2.5	-4.2	-3.9
Uvećani fiskalni saldo 7/	-5.3	-4.6	-4.7	-4.9	-4.3	-4.4
Bruto dug 8/	38.2	44.8	46.5	47.9	50.2	53.7
Nominalni BDP (milijarde RSD)	2,713	2,988	3,359	3,303	3,551	3,476

Izvori: Ministarstvo finansija i procene i projekcije tima MMF-a.

1/ Uključuje republički budžet, lokalne samouprave, fondove za socijalno osiguranje i Puteve Srbije.

2/ Bez isplata vojnih penzija iz republičkog budžeta.

3/ Bez isplata devizne štednje građanima, reklasifikovanih ispod linije.

4/ Ovaj jaz bi mogao da se zatvori putem mera o kojima se govori u tački 9 Aide Memoire.

5/ Fiskalni saldo korigovan da bi se uzeli u obzir automatski efekti proizvodnog jaza na fiskalnu poziciju i socijalni transferi povezani sa finansijskom krizom..

6/ Procenat razlike između ostvarenog i potencijalnog BDP-a.

7/ Uključena otplata dugova Puteva Srbije, kao i dugova po osnovu penzija poljoprivrednika.

8/ Za potrebe ove tabele, definicija javnog duga je šira od definicija u Zakonu o budžetskom sistemu i u Zakonu o javnom dugu. On obuhvata docnje države, dug lokalnih samouprava i dug koji je predmet pregovora.